

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри бухгалтерського
обліку, аналізу та аудиту

_____ Н.О. Лоханова

(підпис)

«_____» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
за освітньою програмою професійного спрямування:
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»

на тему: «Облік, аналіз і аудит фінансових активів: теоретичні і практичні аспекти (на прикладі ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»)»

Виконавець:

студентка ЦЗВФН

Верещак Олена Володимирівна

Науковий керівник:

Докт. екон. наук, професор

Лоханова Наталія Олексіївна

ЗМІСТ

	С.
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ.....	6
1.1. Сутність і класифікація фінансових активів у вітчизняній і міжнародній практиці обліку.....	6
1.2. Особливості бухгалтерського обліку фінансових активів.....	12
РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ У ТОВ «ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ЕНЕРГОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ».....	26
2.1. Загальна економічна характеристика ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія».....	26
2.2. Аналіз фінансового стану ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія».....	27
2.3. Особливості обліку фінансових активів на підприємстві.....	33
РОЗДІЛ 3. АУДИТ І АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ У ТОВ «ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ЕНЕРГОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ»...	46
3.1. Завдання і джерела аудиту фінансових активів.....	46
3.2. Методика аудиторської перевірки фінансових активів на підприємстві.....	49
3.3. Аналіз фінансових активів за даними фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія».....	55
ВИСНОВКИ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	73
ДОДАТКИ.....	77

ВСТУП

Актуальність теми роботи. Розуміння фінансових активів має вирішальне значення для підприємств, які прагнуть ефективно управляти своїми фінансами та досягати власних фінансових цілей. Розуміючи різні типи фінансових активів, оцінюючи профілі ризику та прибутковості, враховуючи ліквідність та оцінку, диверсифікуючи портфелі та беручи до уваги податкові наслідки, інвестори можуть ухвалювати обґрунтовані рішення та оптимізувати свої інвестиційні стратегії.

Фінансові активи є, з одного боку, добре відомими статтями звітів про фінансовий стан підприємств, але з іншого боку, їх склад постійно розширюється, з'являються нові об'єкти, удосконалюються методи і моделі обліку фінансових активів, з'являються нові дискусійні питання щодо розкриття інформації відносно фінансових активів у фінансовій звітності, а також відносно визначення кредитного ризику за фінансовими активами.

Все це зумовлює актуальність теми дослідження.

Об'єктом дослідження в роботі є фінансові активи, як важлива складова майна вітчизняних компаній, що охоплює грошові кошти та їх еквіваленти, фінансові інвестиції, різні види дебіторської заборгованості та інші види фінансових інструментів.

Предметом дослідження в роботі є питання обліку, аналізу і аудиту фінансових активів на прикладі «ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія», що застосовує МСФЗ, оскільки відноситься до складу підприємств суспільного інтересу.

Мета дослідження в роботі полягає в тому, щоб дослідити питання обліку, аналізу і аудиту фінансових активів в умовах застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності на вітчизняних підприємствах.

Завдання дослідження в роботі полягають в тому, щоб:

- дослідити сутність поняття «фінансові активи» з точки зору налагодження їх обліку, аналізу і аудиту;

- розглянути напрями групування (класифікації) фінансових активів з урахуванням міжнародної і вітчизняної практики обліку і аудиту;
- описати порядок бухгалтерського обліку різних груп фінансових активів, а саме грошових коштів в касі і на поточних та інших рахунках в банку, довгострокових і поточних фінансових інвестицій та інших цінних паперів, торгової дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги, іншої поточної дебіторської заборгованості, довгострокової дебіторської заборгованості, що відноситься до складу фінансових активів;
- дослідити загальну економічну характеристику «ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»;
- проаналізувати фінансовий стан «ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія», а саме показники ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності;
- описати і критично проаналізувати особливості діючої практики обліку фінансових активів у ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»;
- виконати аналіз стану і руху фінансових активів за даними фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»;
- дослідити мету, завдання і джерела аудиту фінансових активів компаній;
- описати складові методики проведення аудиторської перевірки фінансових активів;
- надати пропозиції з поліпшення діючої системи обліку, аналізу і аудиту фінансових активів у ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» тощо.

Методами дослідження в роботі є загальні методи наукового пізнання (дедукції, індукції, системний підхід тощо), узагальнення і критичного огляду літературних джерел, аналізу складу, структури і динаміки показників, графічний метод, сценарний підхід (в частині вивчення методики створення резерву під очікувані кредитні збитки по фінансових активах, що враховуються за амортизованою вартістю) та інші.

Інформаційну базу дослідження становлять нормативні акти України з питань регулювання обліку і звітності, МСФЗ, НП(С)БО, сучасна вітчизняна і зарубіжна економічна література, у т.ч. англійською мовою, дані інформаційно-аналітичної платформи YouControl, інформація підприємства ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» в частині фінансової звітності з розгорнутими Примітками до неї, звіту незалежного аудитора щодо фінансової звітності за 2023 рік та інші документи.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (32 найменування). Основний текст роботи викладено на 72 сторінках. Робота містить 2 додатки, 15 таблиць та 8 рисунків.

Апробація результатів дослідження. Під час роботи над кваліфікаційною роботою автором було взято участь і апробовано результати дослідження в квітні 2024 року у Міжнародній студентській науково-практичній онлайн-конференції ФМОІТ в ОНЕУ.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Сутність і класифікація фінансових активів у вітчизняній і міжнародній практиці обліку

Фінансові активи є важливою частиною майна всіх підприємств і установ. Вони є складовою фінансових інструментів компаній і найбільш високоліквідною частиною активу балансу.

Термін «фінансові активи» широко використовується в сфері обліку, аналізу, аудиту, банківській справі, фінансовому менеджменті тощо.

Іноді в літературі поняття фінансових активів ототожнюється з терміном «цінні папери». Зокрема такої думки дотримується Дж. Кочрен [5].

У сфері обліку і фінансів термін «фінансові активи» охоплює широкий спектр інструментів, які мають економічну цінність і можуть приносити дохід або забезпечувати майбутні вигоди своїм власникам.

Ці активи є важливими компонентами будь-якого інвестиційного портфеля і відіграють вирішальну роль у досягненні фінансових цілей. Тому отримання всебічного розуміння фінансових активів має першорядне значення для компаній, які прагнуть ефективно управляти своїми фінансами та приймати обґрунтовані інвестиційні рішення.

З традиційної точки зору фінансові активи можна поділити на дві категорії: пайові цінні папери та боргові цінні папери.

Пайові цінні папери, такі як акції, являють собою частку власності в компаніях і пропонують інвесторам можливість збільшення вартості капіталу та отримання дивідендів. З іншого боку, боргові цінні папери, включно з облігаціями та казначейськими векселями, являють собою позики, надані інвесторами урядам або корпораціям, і забезпечують фіксовані процентні виплати протягом певного періоду.

Однак визначення фінансових активів змінилося з появою сучасних фінансових інструментів і ускладненням глобальної фінансової системи. Сьогодні фінансові активи охоплюють широкий спектр інвестиційних інструментів, включаючи деривативи, сировинні товари, інвестиційні фонди нерухомості і біржові фонди.

Кожен з цих активів має унікальні характеристики і профілі ризику, що вимагає від інвесторів глибшого вивчення їхніх тонкощів для прийняття обґрунтованих рішень.

Щоб орієнтуватися в складному світі фінансових активів, вкрай важливо заглибитися в такі ключові аспекти:

1. Типи фінансових активів. Як зазначено вище, фінансові активи містять широкий спектр інструментів, а отже, розуміння різних типів фінансових активів необхідне інвесторам для диверсифікації своїх портфелів і зниження ризиків. Наприклад, хоча акції пропонують потенціал високої прибутковості, вони також несуть вищий рівень ризику порівняно з облігаціями, які забезпечують більш стабільний потік доходу.

2. Ризик і прибутковість. Фінансові активи за своєю суттю передбачають компроміс між ризиком і прибутковістю. Активи з вищим ризиком зазвичай пропонують потенціал для більшого прибутку, але вони також наражають інвесторів на вищу ймовірність втрат. І навпаки, активи з низьким рівнем ризику зазвичай забезпечують більш стабільну прибутковість, але можуть приносити менший загальний прибуток. Для інвесторів вкрай важливо оцінити свою толерантність до ризику і відповідним чином узгодити свої інвестиційні стратегії.

3. Ліквідність. Ліквідність означає легкість, з якою актив можна купити або продати без істотного впливу на його ціну. Деякі фінансові активи, наприклад акції, що публічно торгуються, мають високу ліквідність, що дає змогу інвесторам швидко конвертувати їх у готівку. Навпаки, деякі альтернативні інвестиції, як-от прямі інвестиції або нерухомість, можуть мати

нижчу ліквідність, тому для їхнього продажу та конвертації в готівку потрібні триваліші терміни.

4. Оцінка. Точна оцінка фінансових активів є фундаментальним аспектом ефективного управління ними. Інвесторам необхідно розуміти методології та фактори, що впливають на оцінку різних класів активів. Наприклад, акції зазвичай оцінюються з використанням різних показників, включно зі співвідношенням ціни та прибутку (коефіцієнт P/E) і співвідношенням ціни до балансової вартості, тоді як нерухомість часто оцінюється на основі порівнянних ринкових показників і доходів.

5. Диверсифікація. Диверсифікація - це стратегія управління ризиками, яка передбачає розподіл інвестицій за різними класами активів, галузями та географічними регіонами. Диверсифікуючи свої портфелі, інвестори потенційно можуть знизити свою схильність до конкретних ризиків, пов'язаних з окремими активами. Наприклад, володіння поєднанням акцій, облігацій і грошових коштів може допомогти пом'якшити наслідки спаду в одному секторі.

6. Податкові аспекти. Фінансові активи можуть мати різні податкові наслідки залежно від юрисдикції та конкретного класу активів. Інвесторам вкрай важливо розуміти податкові наслідки, пов'язані з їхніми інвестиціями, щоб оптимізувати прибуток після сплати податків. Наприклад, деякі інвестиційні доходи можуть обкладатися податком на прибуток, тоді як інші можуть мати право на податкові пільги або пільгові ставки.

Фінансові активи як об'єкт обліку враховуються на підставі різних нормативно-правових документів з урахуванням того, на якій Концептуальній основі знаходиться підприємство.

Так, у випадку, якщо підприємство здійснює свою діяльність на підставі Національних П(С)БО України, то основними нормативними документами, що регулюють порядок їх визначення, класифікації і обліку є такі НП(С)БО, як:

НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»;

НП(С)БО 12 «Фінансові інвестиції»;

НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти».

Відповідно, якщо підприємство працює на Міжнародними стандартами фінансової звітності, то для регламентації обліку фінансових активів застосовуються такі стандарти:

МСФЗ 9 «Фінансові інструменти»:

МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації».

В табл. 1.1 наведено порівняльний аналіз до визначення сутності поняття «фінансові активи» в сучасній літературі.

Таблиця 1.1

Порівняльний аналіз визначення поняття «фінансові активи» в сучасній літературі

№	Джерело	Зміст визначення
1	2	3
1	Наказ Міністерства фінансів України "Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 "Фінансові інструменти" від 30.11.2001 N 559)	Фінансовий актив – це: а) грошові кошти та їх еквіваленти; б) контракт, що надає право отримати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого підприємства; в) контракт, що надає право обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно вигідних умовах; г) інструмент власного капіталу іншого підприємства.
2	Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»	Фінансові активи - це кошти, цінні папери, боргові зобов'язання та право вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів

Продовження табл.1.1

1	2	3
3	МСФЗ 7, 9 [20], МСБО 32	Фінансовими активами є: 1) грошові кошти; 2) інструменти власного капіталу іншого суб'єкта господарювання; 3) контрактне право: - отримувати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого суб'єкта господарювання, або - обмінювати фінансові інструменти з іншим суб'єктом господарювання за умов, які є потенційно сприятливими; 4) контракт, розрахунки за яким здійснюватимуться або можуть здійснюватися власними інструментами капіталу суб'єкта господарювання
4	Єсімов С.В. [2]	Фінансові активи – це фінансові ресурси, що становлять сукупність грошових коштів та цінних паперів, прав, вимоги за договорами, які встановлюють між зазначеними сторонами права та обов'язки щодо отримання або сплати грошових коштів, передачі майна чи майнових прав, фінансових інструментів, що перебувають у власності установи
5	Єремян О., Єрмоленко Т. [3]	Фінансові активи – це грошові кошти в національній та іноземній валюті та їх еквіваленти, довгострокові та поточні фінансові інвестиції, дебіторська заборгованість за продукцію (товари), послуги, векселі одержані, дебіторська заборгованість, пов'язана з придбанням фінансових інвестицій, дебіторська заборгованість за угодами позики

Продовження табл.1.1

1	2	3
6	Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. [4]	Фінансові активи – це: 1) кошти, коштовні метали та коштовне каміння, цінні папери, боргові зобов'язання та права вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів; 2) активи підприємства у формі наявних коштів та різного роду фінансових інструментів

Джерело: складено автором на підставі огляду літературних джерел [2; 3; 4; 20]

Фінансові активи класифікуються за різними ознаками. Далі розглянемо деякі з напрямів класифікації фінансових активів, які мають найбільш важливе значення для цілей обліку, аналізу і аудиту:

1) за видами фінансові активи розподіляються на: грошові кошти та їх еквіваленти, фінансові інвестиції, інші цінні папери (облігації придбані тощо), дебіторську заборгованість за товари, роботи і послуги, іншу дебіторську заборгованість, інші види фінансових активів;

2) за строками фінансові активи можуть відноситися до складу необоротних і оборотних активів;

3) за ступенем ліквідності виділяють високоліквідні фінансові активи, до яких відносяться насамперед грошові кошти та їх еквіваленти, а також менш ліквідні фінансові активи (фінансові інвестиції, інші цінні папери, дебіторська заборгованість);

4) за метою використання розмежовують фінансові активи, що призначені для цілей інвестування, цілей перепродажу, оформлення боргів, забезпечення коштів в наявності та коштів в розрахунках тощо;

5) за методами обліку і відображення у фінансовій звітності виділяють фінансові активи, що враховуються за методом справедливої вартості, а також фінансові активи, що враховуються за методом амортизованої вартості.

Таким чином можна зробити висновок, що фінансові активи є неоднорідною групою об'єктів обліку, які вимагають уважного підходу для визначення їх суті, розмежування за класифікаційними групами та організації обліку, аналізу і аудиту.

1.2. Особливості бухгалтерського обліку фінансових активів

Облік фінансових активів налагоджується з урахуванням їх виду.

Для обліку фінансових активів Планом рахунків бухгалтерського обліку передбачені рахунки класу 3 «Кошти, розрахунки та інші активи».

Далі розглянемо порядок обліку фінансових активів на рахунках обліку окремо за кожним їх видом.

Однієї з найбільш ліквідних складових фінансових активів є грошові кошти та їх еквіваленти. Грошові кошти включають готівку в касі, кошти на поточних та інших рахунках в банку, електронні гроші, грошові кошти в дорозі. До еквівалентів грошових коштів відносяться високоліквідні короткострокові депозити, зазвичай на строк не більше 3 місяців.

Облік руху грошових коштів на рахунках представлено в табл.1.2.

Таблиця 1.2

Облік руху грошових коштів на бухгалтерських рахунках

№	Операція	Д	К	Документ
1	2	3	4	5
1	Операції з готівкою			
	Надходження готівки			
1.1	Оприбуткована готівка з банку	301	311	Чек, ПКО, касова книга, виписка банка
1.2	Оприбуткована готівкова виручка в касу підприємства	301	701, 702, 703	ПКО, касова книга

Продовження табл.1.2

1	2	3	4	5
1.3	Внесені в касу підзвітні суми, що не використані підзвітною особою	301	372	ПКО, авансовий звіт, касова книга
1.4	Внесена в касу сума внеску до зареєстрованого капіталу учасником	301	46	ПКО, касова книга
1.5	Внесена в касу сума погашення дебіторської заборгованості за позикою, що була видана співробітнику	301	377	ПКО, касова книга
1.6	Внесена в касу сума погашення матеріального збитку винуватцем за нестачею	301	375	ПКО, касова книга
	Вибуття готівки			
1.7	Виплачена з каси заробітна плата працівникам готівкою	661	301	РКО, платіжна відомість, касова книга
1.8	Виплачена з каси тимчасова фінансова допомога працівникам	377	301	РКО, касова книга
1.9	Здана готівка з каси на поточний рахунок	311	301	РКО, касова книга, об'ява на внесення готівки, виписка банку
1.10	Видана готівка під звіт на відрядження чи господарські цілі	372	301	РКО, касова книга
2	Операції з безготівковими грошовими коштами на поточних рахунках в банку в національній валюті			
	Надходження коштів			

Продовження табл.1.2

1	2	3	4	5
2.1	Надійшла оплата від покупців за реалізовану продукцію, товари, роботи, послуги	311	361	Виписка банку
2.2	Надійшли кошти, здані на поточний рахунок касиром	311	301	Об'ява на внесення готівки, виписка банку
2.3	Надійшов на поточний рахунок в національній валюті внесок від учасника в зареєстрований капітал	311	46	Виписка банку
2.4	Повернута на поточний рахунок сума авансу від постачальника внаслідок розриву чи перегляду договору	311	371	Виписка банку
2.5	Надійшло на поточний рахунок відшкодування ПДВ	311	641	Виписка банку
2.6	Надійшли на поточний рахунок кошти, повернуті підзвітною особою на поточний рахунок	311	372	Виписка банку
2.7	Надійшли на поточний рахунок суми авансу від покупця	311	681	Виписка банку
2.8	Надійшли на поточний рахунок суми отриманої тимчасової фінансової допомоги	311	685	Виписка банку, договір фінансової допомоги

Продовження табл.1.2

1	2	3	4	5
2.9	Надійшло повернення тимчасової фінансової допомога в національній валюті від резидента	311	377	Виписка банку, договір тимчасової фінансової допомога
2.10	Надійшов на поточний рахунок довгостроковий кредит банку в національній валюті	311	501	Виписка банку, кредитний договір
2.11	Надійшов на поточний рахунок короткостроковий кредит банку в національній валюті	311	601	Виписка банку, кредитний договір
2.12	Надійшли на поточний рахунок кошти від іншої дебіторської заборгованості	311	377	Виписка банку
	Вибуття коштів			
2.12	Оплачений рахунок постачальника за товари, роботи і послуги	631	311	Платіжне доручення, виписка банку
2.13	Перераховані податки в бюджет	641	311	Платіжне доручення, виписка банку
2.14	Знята готівка з поточного рахунку в касу	301	311	Чек, виписка банку
2.15	Перерахована заробітна плата на рахунки працівників в банку	661	311	Платіжне доручення, виписка банку
2.16	Перерахований з поточного рахунку єдиний соціальний внесок	651	311	Платіжне доручення, виписка банку

Продовження табл.1.2

1	2	3	4	5
2.17	Сплачені з поточного рахунку рахунки різних кредиторів (за комунальні послуги, за оренду, за рекламу, маркетинг, за юридичні, консалтингові, аудиторські та інші послуги)	685	311	Платіжне доручення, виписка банку
2.18	Погашена з поточного рахунку поточна заборгованість за довгостроковим кредитом та іншими довгостроковими зобов'язаннями	61	311	Платіжне доручення, виписка банку
2.19	Погашений з поточного рахунку короткостроковий кредит у національній валюті	601	311	Платіжне доручення, виписка банку
3	Операції з безготівковими грошовими коштами на поточних рахунках в банку в іноземній валюті			
	Надходження коштів			
3.1	Надійшла оплата від покупців за реалізовану продукцію, товари, роботи, послуги	312	362	Виписка банку
3.2	Надійшов аванс від іноземного покупця в іноземній валюті	312	681	Виписка банку
3.3	Надійшло повернення невикористаних підзвітною особою коштів в іноземній валюті	312	372	Виписка банку
3.4	Надійшов довгостроковий кредит в іноземній валюті	312	502	Виписка банку, кредитний договір

Продовження табл.1.2

1	2	3	4	5
3.5	Надійшов короткостроковий кредит в іноземній валюті	312	602	Виписка банку, кредитний договір
3.6	Надійшов на поточний рахунок внесок учасника в зареєстрований капітал в іноземній валюті	312	46	Виписка банку
3.7	Надійшла тимчасова фінансова допомога в іноземній валюті від нерезидента	312	685	Виписка банку, договір тимчасової фінансової допомога
3.8	Відображено дохід від операційної курсової різниці при перерахунку коштів на поточному рахунку в іноземній валюті	312	714	Виписка банку
	Витрачання коштів			
3.9	Перерахована іноземному постачальнику оплата за товари, роботи, послуги	632	312	Платіжне доручення, виписка банку
3.10	Перераховано аванс постачальнику в іноземній валюті	371	312	Платіжне доручення, виписка банку
3.11	Видано кошти підзвітній особі в іноземній валюті на міжнародне відрядження	372	312	Виписка банку
3.12	Погашена тимчасова фінансова допомога нерезиденту в іноземній валюті	685	312	Платіжне доручення, виписка банку

Продовження табл.1.2

1	2	3	4	5
3.13	Видана тимчасова фінансова допомога в іноземній валюті	377	312	Платіжне доручення, виписка банку
3.14	Погашена поточна заборгованість за довгостроковим кредитом в іноземній валюті	612	312	Платіжне доручення, виписка банку
3.15	Погашений короткостроковий кредит в іноземній валюті	602	312	Платіжне доручення, виписка банку
3.16	Відображено втрати від операційної курсової різниці при перерахунку грошових коштів в іноземній валюті	945	312	Платіжне доручення, виписка банку

Джерело: складено автором

Облік руху фінансових інвестицій на рахунках представлено в табл.1.3.

Таблиця 1.3

Облік руху фінансових інвестицій на бухгалтерських рахунках

№	Операція	Д	К	Документ
1	2	3	4	5
1	Операції з поточними фінансовими інвестиціями			
	Надходження поточних фінансових інвестицій			
1.1	Оприбутковані придбані поточні фінансові інвестиції для перепродажу	35	311	Платіжне доручення, виписка банку, акт приймання-передачі цінних паперів

Продовження табл.1.3

1	2	3	4	5
1.2	Оприбутковані поточні фінансові інвестиції, отримані як внесок до зареєстрованого капіталу	35	46	Акт приймання-передачі цінних паперів
1.3	Відображена дооцінка поточних фінансових інвестицій до справедливої вартості	35	742	Довідка бухгалтера
	Вибуття поточних фінансових інвестицій			
1.4	Отримано дохід від продажу поточних фінансових інвестицій	311	741	Виписка банку
1.5	Списана собівартість реалізованих поточних фінансових інвестицій	971	35	Акт приймання-передачі цінних паперів
1.6	Відображена уцінка поточних фінансових інвестицій до справедливої вартості	972	35	Довідка бухгалтера
2	Операції з довгостроковими фінансовими інвестиціями			
	Надходження довгострокових фінансових інвестицій			
2.1	Оприбутковані придбані довгострокові фінансові інвестиції	14	311	Платіжне доручення, виписка банка, акт приймання-передачі цінних паперів
2.2	Оприбутковані довгострокові фінансові інвестиції, отримані як внесок до зареєстрованого капіталу	14	46	Акт приймання-передачі цінних паперів

Продовження табл.1.3

1	2	3	4	5
2.3	Відображена дооцінка довгострокових фінансових інвестицій до справедливої вартості	14	742	Довідка бухгалтера
	Вибуття довгострокових фінансових інвестицій			
2.4	Отримано дохід від продажу довгострокових фінансових інвестицій	311	741	Виписка банку
2.5	Списана собівартість реалізованих довгострокових фінансових інвестицій	971	35	Акт приймання-передачі цінних паперів
2.6	Відображена уцінка поточних фінансових інвестицій до справедливої вартості	972	14	Довідка бухгалтера
	Особливості обліку довгострокових фінансових інвестицій за методом участі в капіталі			
2.7	Нараховано дохід від участі в капіталі за інвестиціями в дочірні, спільні, асоційовані підприємства, що враховуються за методом участі в капіталі	14	72	Довідка бухгалтера
2.8	Нараховано дивіденди до отримання за інвестиціями, що враховуються за методом участі в капіталі	373	14	Рішення зборів засновників про нарахування дивідендів, розрахунок дивідендів

Продовження табл.1.3

1	2	3	4	5
2.9	Відображено втрати від участі в капіталі за інвестиціями в дочірні, спільні, асоційовані підприємства, що враховуються за методом участі в капіталі	96	14	Довідка бухгалтера

Джерело: складено автором

Далі зупинимося на розгляді такої важливої частини фінансових активів, як дебіторська заборгованість на рахунках обліку (табл.1.4).

Таблиця 1.4

Облік дебіторської заборгованості на бухгалтерських рахунках

№	Операція	Д	К	Документ
1	2	3	4	5
1	Операції з виникнення дебіторської заборгованості			
1.1	Відвантажена готова продукція (товари) вітчизняним покупцям за договірними цінами з ПДВ	361	701, 702	Видаткова накладна, рахунок, податкова накладна
1.2	Відвантажена готова продукція (товари) іноземним покупцям за договірними цінами	362	701, 702	Видаткова накладна, ВМД, інвойс
1.3	Виконані роботи, надані послуги замовникам і складено акт виконаних робіт, послуг	361	703	Акт виконаних робіт, послуг
1.4	Надана тимчасова фінансова допомога контрагентам на строк до року	377	311, 312	Виписка банку, договір фінансової допомоги

Продовження табл.1.4

1	2	3	4	5
1.5	Надана тимчасова фінансова допомога контрагентам на строк понад рік	18	311, 312	Виписка банку, договір фінансової допомоги
1.6	Надана позика співробітникам на строк до року	377	311	Виписка банку, договір надання позики співробітникам
1.7	Реалізовані інші виробничі запаси покупцям за договірними цінами з ПДВ	377	712	Видаткова накладна, рахунок, податкова накладна
1.8	Відображено дохід від здачі активів в операційну оренду з ПДВ	377	713	Акт виконаних робіт, рахунок, податкова накладна
2	Операції з погашення дебіторської заборгованості			
2.1	Оплачена дебіторська заборгованість вітчизняними покупцями і замовниками на поточний рахунок в національній валюті	311	361	Виписка банку
2.2	Оплачена дебіторська заборгованість іноземними покупцями і замовниками на поточний рахунок в іноземній валюті	312	362	Виписка банку
2.3	Оплачена на поточний рахунок в національній валюті сума в погашення іншої поточної дебіторської заборгованості	311	377	Виписка банку

Продовження табл.1.4

1	2	3	4	5
2.4	Оплачена на поточний рахунок в іноземній валюті сума в погашення іншої поточної дебіторської заборгованості	312	377	Виписка банку
2.5	Оплачена на поточний рахунок в національній валюті сума в погашення довгострокової дебіторської заборгованості	311	18	Виписка банку
2.6	Оплачена на поточний рахунок в іноземній валюті сума в погашення довгострокової дебіторської заборгованості	312	18	Виписка банку
3	Нарахування і використання резерву під очікувані кредитні збитки			
3.1	Нараховано резерв під очікувані кредитні збитки	944	38	Розрахунок резерву під очікувані кредитні збитки
3.2	Списана за рахунок резерву під очікувані кредитні збитки сума безнадійної дебіторської заборгованості	38	36, 37	Довідка бухгалтера
3.3	Списана за рахунок витрат сума безнадійної дебіторської заборгованості при недостатності резерву під очікувані кредитні збитки	944	36, 37	Довідка бухгалтера

Джерело: складено автором

Ми розглянули порядок ведення бухгалтерського обліку різних видів фінансових активів на рахунках обліку.

Слід також звернути увагу, що порядок документального оформлення відповідних операцій має специфіку з урахуванням виду фінансового активу.

При тому, якщо мова йде про грошові кошти, то документальне оформлення є жорстко регламентованим, тоді як у випадку оформлення операцій з цінними паперами, які також є фінансовими активами, підприємствам надається більше свободи у виборі форми первинних документів, що оформлюють певні господарські операції.

У будь-якому випадку для налагодження облікової системи підприємству доцільно визначитися, як воно буде оформлювати різні види операцій з фінансовими активами.

Висновки до розділу 1

На підставі проведеного дослідження можна заключити, що:

1. Фінансові активи становлять собою складні і різноманітну групу активів підприємств, до складу яких зокрема відносяться: грошові кошти та їх еквіваленти, фінансові інвестиції, дебіторська заборгованість, похідні фінансові інструменти (активи) та інші.

2. Вид фінансового активу безпосередньо впливає на порядок їх оцінки обліку і регламентовано МСФЗ 9 в умовах застосування Концептуальної основи МСФЗ.

3. У міжнародній і вітчизняній практиці застосовуються дві основні моделі оцінки і обліку фінансових активів, а саме: за методом справедливої вартості, за методом амортизованої вартості.

4. Застосування методу справедливої вартості найчастіше стосується фінансових активів дольового характеру, а також будь-яких фінансових активів, що призначені для перепродажу, тобто є торговими.

У свою чергу застосування методу амортизованої вартості стосується боргових цінних паперів і інших боргових фінансових активів, облік яких залежить від обраної бізнес-моделі фінансового інструменту.

Вибір бізнес-моделі у свою чергу зумовлений бажаним напрямом використання фінансового інструменту, який визначається управлінським персоналом компанії і може передбачати або бажання утримувати фінансовий актив до його погашення з метою отримання тіла і відсотків, або бажання реалізувати борговий інструмент на якомусь етапі володіння ним, або якусь іншу стратегію управління.

Залежно від цього визначається підхід до обліку відповідного фінансового активу.

5. Господарські операції з фінансовими активами різноманітні, але їх об'єднує те, що всі вони відображаються з використанням рахунків класу 3.

РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ У ТОВ «ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ЕНЕРГОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ»

2.1. Загальна економічна характеристика ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

Базою дослідження системи обліку фінансових активів у роботі обрано ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія».

Товариство має відношення до групи «ВС Енерджі Інтернейшнл».

Товариство зареєстровано 07.05.2018 року і діє 6 років 5 місяців.

Місцем реєстрації компанії є: Україна, 65007, Одеська обл., місто Одеса, вул. Мала Арнаутська, буд. 88.

Основним видом діяльності Товариства є діяльність за таким кодом КВЕД, як: 35.14 Торгівля електроенергією (Додатки А, Б).

Крім основного виду діяльності, компанія займається також додатковими видами діяльності, а саме:

82.11 Надання комбінованих офісних адміністративних послуг;

82.20 Діяльність телефонних центрів;

82.99 Надання інших допоміжних комерційних послуг;

96.09 Надання інших індивідуальних послуг;

64.99 Надання інших фінансових послуг (крім страхування та пенсійного забезпечення);

35.23 Торгівля газом через місцеві (локальні) трубопроводи;

74.90 Інша професійна, наукова та технічна діяльність [9].

Статутний капітал складає 1000000 грн.

Вищим органом управління Товариства є Загальні збори учасників, виконавчим органом є директор. Також у Товариства наявна Наглядова рада.

Єдиним засновником і учасником Товариства є ТОВ «ЕНЕРГОПОСТАВКА», код ЄДРПОУ засновника: 32113929, країна резиденства: Україна, частка (%): 100,00%.

Кінцевий бенефіціаром Товариства є Костенко Н. І. з типом бенефіціарного володіння: Не прямий вирішальний вплив.

Компанія входить до Реєстру «Великих платників податків», є платником податку на прибуток і платником ПДВ, має дійсне свідоцтво ПДВ.

Індивідуальний податковий номер: 421144115540.

Товариство відноситься до підприємств суспільного інтересу, а отже, складає фінансову звітність за Міжнародними стандартами фінансової звітності і підлягає щорічному обов'язковому аудиту.

2.2. Аналіз фінансового стану ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

У межах аналізу фінансового стану Товариства зупинимося на аналізі показників ліквідності і фінансової стійкості.

Аналіз показників ліквідності наведено в табл.2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз показників ліквідності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

№	Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення (+,-)	
							2022 порівняно з 2021	2023 порівняно з 2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	1,004	1,064	1,118	1,212	1,239	+0,094	+0,027
2	Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,898	0,896	0,918	1,074	1,114	+0,156	+0,04

Продовження табл.2.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,245	0,080	0,054	0,005	0,007	-0,049	+0,002

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

У графічному вигляді аналіз показників ліквідності наведено на рис.2.1.

Рис.2.1. Аналіз показників ліквідності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» у 2019-2023 роках

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

Висновки: Аналіз показників загальної ліквідності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» дозволяє зробити висновок, що в 2022 році показники ліквідності Товариства збільшилися порівняно з попереднім роком, так само, як і в 2023 році порівняно з 2022 роком вони також трохи збільшилися, хоча й продовжували залишатися менше нормативних значень.

Коефіцієнт загальної ліквідності в 2022 році склав 1,212, що на 0,094 пункти вище попереднього 2021 року. Коефіцієнт загальної ліквідності в 2023 році склав 1,239, що на 0,027 пунктів вище рівня 2022 року.

Коефіцієнт проміжної ліквідності в 2022 році склав 1,074, що на 0,156 пункти вище попереднього 2021 року. Коефіцієнт загальної ліквідності в 2023 році склав 1,114, що на 0,04 пунктів вище рівня 2022 року.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності в 2022 році склав 0,005, що на 0,049 пункти нижче попереднього 2021 року. Коефіцієнт загальної ліквідності в 2023 році склав 0,007, що на 0,002 пункти вище рівня 2022 року.

Відношення грошових коштів до загальної вартості активів склало в 2022 році 0,4%, в 2023 році – 0,6%, що є надзвичайно низьким показником.

Аналіз деяких показників фінансової стійкості наведено в табл.2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз деяких показників фінансової стійкості ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

№	Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення (+,-)	
							2022 порівняно з 2021	2023 порівняно з 2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Коефіцієнт автономії	0,027	0,088	0,116	0,182	0,202	+0,066	+0,02
2	Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом	0,944	2,621	9,204	17,785	16,095	+8,581	-1,69
3	Відношення чистих боргових зобов'язань до показника EBITDA	8,8	7,2	10,1	5,1	11,6	-5,0	+6,5

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

У графічному вигляді аналіз показників фінансової стійкості наведено на рис.2.2.

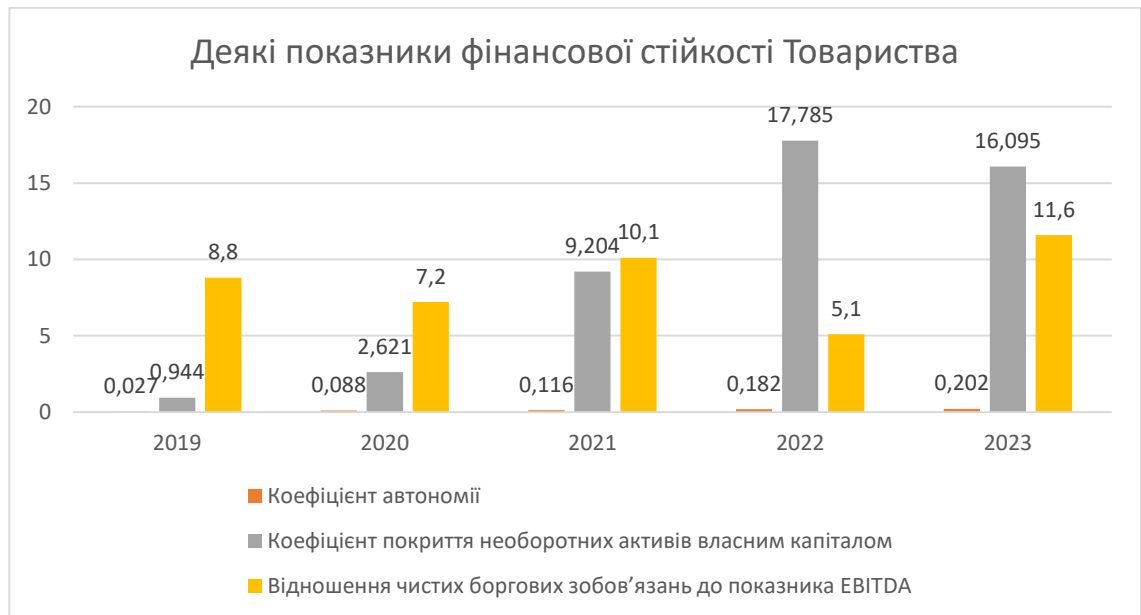

Рис.2.2. Аналіз деяких показників фінансової стійкості ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» у 2019-2023 роках

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

Висновки: Аналіз деяких показників фінансової стійкості ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» дозволяє зробити висновок, що в 2022 році коефіцієнт автономії Товариства склав 0,182, що на 0,066 пунктів вище, ніж в 2021 році.

Коефіцієнт автономії Товариства в 2023 році у свою чергу склав 0,202, що на 0,02 пункти вище відповідного показника 2022 року.

Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом в 2022 році склав 17,785, що на 8,581 пунктів вище, ніж в 2021 році.

Відповідний коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом в 2023 році склав 16,095, що на 1,69 пунктів нижче, ніж в 2022 році.

Відношення чистих боргових зобов'язань до показника EBITDA в 2022 році становило 5,1, що на 5 пунктів нижче, ніж в 2021 році.

Відношення чистих боргових зобов'язань до показника EBITDA в 2023 році становило 11,6, що на 6,5 пунктів вище, ніж в 2022 році.

Далі проведемо аналіз показників рентабельності Товариства в 2019-2023 роках (табл.2.3).

Таблиця 2.3

Аналіз показників рентабельності ТОВ «Одеська обласна
енергопостачальна компанія», %

№	Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення (+,-)	
							2022 порівняно з 2021	2023 порівняно з 2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Рентабельність за чистим прибутком	1,0	1,2	1,2	3,9	1,2	+2,7	-2,7
2	Рентабельність активів	6,7	8,7	6,3	12,9	5,3	+6,6	-7,6
3	Рентабельність оборотних активів	6,9	9,0	6,4	13,0	5,4	+6,6	-7,6
4	Рентабельність витрат за показником прибутку від операційної діяльності	1,3	1,5	1,2	3,5	1,5	+2,3	-2,0

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

У графічному вигляді аналіз показників рентабельності наведено на рис.2.3.

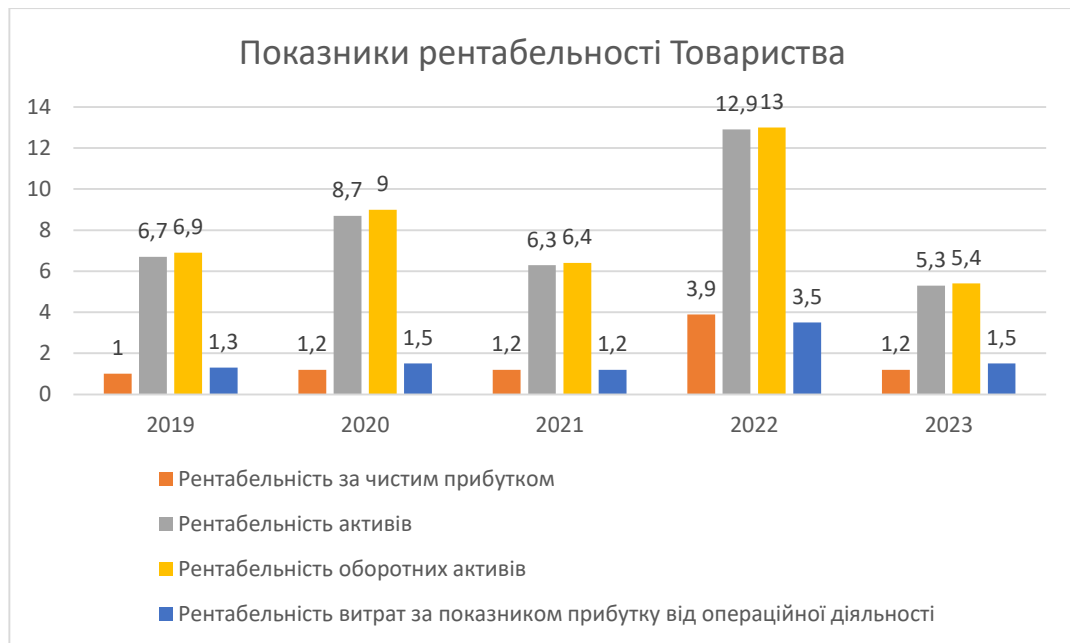

Рис.2.3. Аналіз деяких показників рентабельності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» у 2019-2023 роках

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

Висновки: Аналіз деяких показників рентабельності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» дозволяє зробити такі висновки.

Рентабельність за чистим прибутком Товариства в 2022 році склала 3,9%, що більше 2021 року на 2,7%. У свою чергу в 2023 році рентабельність за чистим прибутком склала 1,2%, що на 2,7% нижче відповідного показника 2022 року.

Рентабельність активів Товариства в 2022 році склала 12,9%, що більше 2021 року на 6,6%. У свою чергу в 2023 році рентабельність активів склала 5,3%, що на 7,6% нижче відповідного показника 2022 року.

Рентабельність оборотних активів Товариства в 2022 році склала 13%, що більше 2021 року на 6,6%. У свою чергу в 2023 році рентабельність оборотних активів склала 5,4%, що на 7,6% нижче відповідного показника 2022 року.

Рентабельність витрат за показником прибутку від операційної діяльності Товариства в 2022 році склала 3,5%, що більше 2021 року на 2,3%. У свою чергу в 2023 році рентабельність витрат за операційним прибутком склала 1,5%, що на 2,0% нижче відповідного показника 2022 року.

2.3. Особливості обліку фінансових активів на підприємстві

До складу фінансових активів компанії відносяться:

- довгострокова дебіторська заборгованість;
- дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги;
- інша поточна дебіторська заборгованість;
- гроші та їх еквіваленти.

У складі фінансових активів Товариства відсутні фінансові інвестиції.

В обліковій політиці Товариства передбачена наступна класифікація фінансових активів.

На дату первісного визнання фінансових інструментів Компанія проводить їх класифікацію і встановлює модель обліку і подальшої оцінки.

Оскільки в складі фінансових активів переважають боргові фінансові активи, то для їх класифікації Товариство виходить з бізнес-моделі, яка використовується для управління такими фінансовими активами, та характеристик грошових потоків, що передбачені договором, який ініціює фінансовий інструмент.

Класифікація фінансових активів Товариством здійснюється відповідно до вимог МСФЗ 9 за такими основними категоріями:

- фінансові активи, що оцінюються за методом амортизованої вартості (АС);
- фінансові активи, що оцінюються за справедливою вартістю, з відображенням результату переоцінки в іншому сукупному доході (FVOCI);

- фінансові активи, що оцінюються за справедливою вартістю, з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку (FVTPL).

За фінансовими активами Товариство застосовує модель зменшення корисності в частині тих фінансових інструментів, які не оцінюються за справедливою вартістю з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку. Зокрема на підприємстві до фінансових активів, що мають оцінюватися на предмет зменшення корисності:

- фінансові активи, що є борговими інструментами;
- дебіторська заборгованість за договорами оренди.

Фінансові активи, що не мають фіксованого терміну погашення, оцінюються за фактичними витратами з подальшим тестуванням на знецінення.

Облік фінансових активів за амортизованою вартістю передбачає використання методів дисконтування майбутніх грошових потоків та ефективного відсотка, які беруть до уваги зміну вартості грошей у часі.

Дисконтування є найважливішим механізмом, що дає змогу достовірно представляти фінансовий стан компанії.

Це одна з найскладніших технічних проблем, з якими стикається бухгалтер під час підготовки фінансової звітності за МСФЗ.

Дисконтування являє собою розрахунок, що дає змогу відповісти на запитання про те, яку суму потрібно покласти сьогодні, щоб через n -е кількість років отримати суму, яку власник фінансового активу заздалегідь визначив для себе як мету. За допомогою зворотного алгоритму (так званого методу ефективного відсотка), розраховується майбутня вартість грошових коштів, інвестованих зараз: вартість інвестицій через певну кількість років дорівнює добутку вкладеної суми на n -й ступінь доданої до одиниці річної ставки відсотка.

Цей спосіб дозволяє визнавати в системному бухгалтерському обліку доходи і витрати за наданими позиками та придбаними борговими цінними

паперами за методом ефективного доходу (англ. effective yield), а не в сумі відсотків до отримання згідно з договором.

Особливістю фінансових активів є те, що вони можуть втрачати вартість внаслідок їх знецінення

Фінансовий актив слід визнавати знеціненим, якщо існують свідчення зниження його вартості в результаті об'єктивних подій після первісного визнання (так звані «події, що призвели до збитку») і якщо вплив цих подій на грошові потоки від активу можна надійно розрахувати.

Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю з віднесенням змін на фінансові результати, не потребують тестування на предмет знецінення, оскільки зміни в їхній вартості регулярно відображаються в прибутку та збитках компанії.

Для фінансових активів, що обліковуються за амортизованою вартістю, зазвичай застосовується тест на знецінення: спочатку тестуються окремі значні активи, а потім проводиться колективний тест на знецінення для решти фінансових активів, які доцільно згрупувати за різними критеріями, такими як: однакові характеристики кредитного ризику (показник здатності боржника проводити всі належні виплати); види фінансових активів; галузь, до якої належить емітент; географічне розташування тощо.

До збитків від знецінення щодо фінансового активу можуть призвести такі події, як фінансові труднощі емітента, порушення умов договору (невиплата відсотків або основної суми боргу), імовірність банкрутства дебітора (позичальника), припинення котирування фінансового активу на активному ринку тощо.

Свідченням знецінення слід вважати значне або тривале зниження справедливої вартості фінансового активу нижче його собівартості

Облік виявленого збитку доцільно відображати або шляхом зниження балансової вартості активу безпосередньо, або через створення резерву під знецінення в кореспонденції з рахунком витрат – 944 «Сумнівні і безнадійні борги».

Обліковою політикою Товариства передбачено, як забезпечується визнання резерву під очікувані кредитні збитки, а саме компанія застосовує спрощений підхід і визнає резерви під очікувані кредитні збитки за дебіторською заборгованістю, договірними активами та дебіторською заборгованістю за договорами оренди в сумі, яка дорівнює очікуваним кредитним збиткам за весь строк дії інструмента, не залежно від наявності суттєвого компонента фінансування.

У свою чергу оцінка очікуваних кредитних збитків за фінансовими активами відображає різницю між контрактними грошовими потоками такого фінансового інструменту відповідно до умов договору та всіх грошових потоків, що Компанія очікує отримати.

Потім збиток дисконтується з наближенням до первісної ефективної процентної ставки фінансового активу.

Товариство розподілило фінансові активи на основі загальних характеристик кредитного ризику, зокрема таких як: тип фінансового інструменту (фінансового активу), рейтинг кредитного ризику, тип боржника чи емітента, дати первісного визнання фінансового активу.

Для нарахування резерву під очікувані кредитні збитки Товариство застосовує до фінансових активів історичний відсоток кредитних збитків, що базується на історичному досвіді компанії щодо виникнення кредитних збитків, скоригованого на специфічні фактори для боржників та загальних економічних умов діяльності.

Списання валової балансової вартості фінансового активу (фінансового інструменту) за рахунок сформованого Товариством резерву під очікувані кредитні збитки відбувається після визнання його безнадійним, за умови наявності сформованого резерву під очікувані кредитні збитки, та одночасного виконання інших передумов, визначених вимогами чинного законодавства України та внутрішніх нормативних документів Компанії.

Окремим блоком облікової політики Товариства є опис припинення визнання фінансових активів, яке відбувається якщо:

- строк дії прав на грошові потоки, що визначені умовами договору фінансового активу, закінчується;
- передавання фінансового активу відповідає критеріям припинення;
- списання фінансового активу за рахунок резерву.

Контроль за переданим активом відсутній, якщо сторона, якій цей актив передається, має реальну змогу його продати непов'язаній третій стороні та може здійснити цей продаж в односторонньому порядку без необхідності встановлювати додаткові обмеження щодо такого передавання.

Якщо контроль за фінансовим активом не зберігається, визнання такого активу припиняється, інакше, у разі збереження контролю за фінансовим активом, продовжується його визнання у межах подальшої участі в ньому.

Різниця між балансовою вартістю фінансового активу, визначеною на дату припинення визнання, та сумою отриманої компенсації (в тому числі величину отриманого нового активу за вирахуванням величини прийнятого зобов'язання), відображається як доходи або витрати від припинення визнання.

У складі фінансових активів Товариства найбільш важливою складовою є торгова та інша поточна дебіторська заборгованість, тому особливе місце в обліковій політиці і практиці компанії займає порядок визнання і відображення зменшення корисності саме торгової та іншої дебіторської заборгованості.

Компанія здійснює нарахування резервів під очікувані кредитні збитки з метою покриття потенційних збитків, що виникають у разі нездатності покупця здійснити необхідні платежі. Компанія побудувала на підставі власного досвіду і активно використовує матрицю резервів для оцінки очікуваних кредитних збитків за торговельною дебіторською заборгованістю. При оцінці достатності резерву керівництво враховує поточні умови в економіці загалом, терміни виникнення дебіторської заборгованості.

Між тим, зміни в економіці, галузевій ситуації або фінансовому стані окремих покупців можуть спричинити коригування розміру резерву щодо сумнівних боргів, який відображений у фінансовій звітності.

Розглянемо порядок обліку фінансових активів за видами.

Довгострокова дебіторська заборгованість Товариства складається з заборгованості, яка виникла в результаті укладання Угод про порядок погашення заборгованості за поставлену електроенергію з споживачами терміном більше року, яка відображається в балансі за теперішньою вартістю.

Компанія застосовує діючу ставку рефінансування НБУ на момент укладення відповідних договорів. Станом на 31 грудня 2023 р., договори реструктуризації діють до 2025 та 2029 років.

Аналіз стану та руху довгострокової дебіторської заборгованості наведено в табл.2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз стану та руху довгострокової дебіторської заборгованості ТОВ
«Одеська обласна енергопостачальна компанія»

Показники	Довгострокова дебіторська заборгованість		Відхилення (+, -)	
	2023	2022	тис. грн	%
1	2	3	4	5
Первісна вартість на 1 січня звітного року	1089	-	+1089	+100,0
Надходження	3123	1324	+1799	+135,9
Переведення в поточну заборгованість	(3383)	235	-3618	-1539,6
На 31 грудня звітного року	829	1089	-260	-23,9
Амортизація та дисконтування на 1 січня звітного року	593	-	+593	+100,0

Продовження табл.2.4

1	2	3	4	5
Дисконтування за звітний рік	(265)	(670)	-405	-60,4
Амортизація дисконту	414	77	+337	+437,7
На 31 грудня звітного року	(444)	(593)	-149	-25,1
Чиста балансова вартість на 1 січня звітного року	-	-	-	-
Чиста балансова вартість на 31 грудня звітного року	385	496	-111	-22,4

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

Висновки: Як видно за результатами проведеного аналізу, первісна вартість довгострокової дебіторської заборгованості станом на 1 січня 2023 року склала 1089 тис. грн, що на 100% більше, ніж на початок попереднього 2022 року.

Збільшення довгострокової дебіторської заборгованості за рік склало: в 2023 році 3123 тис. грн, в 2022 році – 1324 тис. грн, тобто відбулося зростання на 1799 тис. грн, або 135,9%.

Також відбулося переведення заборгованості з довгострокової в поточну на суму 3383 тис. грн. в 2023 році.

За звітний рік було визнано дисконтування за сумами довгострокової дебіторської заборгованості в 2023 році – 265 тис. грн, в 2022 році – 670 тис. грн. Таким чином сума визнаного дисконту за довгостроковою дебіторською заборгованістю зменшилася в 2023 році порівняно з попереднім роком на 405 тис. грн, або 60,4%.

У свою чергу амортизація дисконту за рік за довгостроковою дебіторською заборгованістю становила в 2023 році 414 тис. грн, в 2022 році – 77 тис. грн. Отже, збільшення суми амортизації дисконту в звітному році порівняно з попереднім становило 337 тис. грн. або 437,7%.

Чиста балансова вартість довгострокової дебіторської заборгованості станом на 31 грудня 2023 року становила 385 тис. грн, а на 31 грудня 2022 року – 496 тис. грн., тобто зміни (зменшення) склали 111 тис. грн. або 22,4%.

Аналіз дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги наведено в табл.2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз стану та руху дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

Показники	Поточна дебіторська заборгованість		Відхилення (+, -)	
	31.12.2023	31.12.2022	тис. грн	%
1	2	3	4	5
Поточна дебіторська заборгованість з компенсації послуг з доступності електроенергії для побутових споживачів	1994903	1668043	+326860	+19,6
Поточна дебіторська заборгованість за поставку електроенергії споживачам	1505368	912636	+595732	+64,9

Продовження табл.2.5

1	2	3	4	5
Поточна дебіторська заборгованість за забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії	135382	134520	+862	+6,4
Поточна дебіторська заборгованість за продаж надлишків електроенергії	19589	70275	-50686	-72,1
Інша поточна торгова дебіторська заборгованість	5	-	+5	+100,0
Резерв під очікувані кредитні збитки	(205169)	(85580)	+119589	+139,7

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

Висновки: Аналіз стану та руху дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» довів, що поточна дебіторська заборгованість з компенсації послуг з доступності електроенергії для побутових споживачів в 2023 році порівняно з 2022 роком збільшилася на +326860 тис. грн. або 19,6%.

Поточна дебіторська заборгованість за поставку електроенергії споживачам в 2023 році порівняно з попереднім роком зросла на +595732 тис. грн. або на 64,9%.

Поточна дебіторська заборгованість за забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії в 2023 році збільшилася на 862 тис. грн. або на 6,4%.

Поточна дебіторська заборгованість за продаж надлишків електроенергії в 2023 році порівняно з 2022 роком скоротилася на 50686 тис. грн. або 72,1%, що пояснюється погіршенням стану енергетики України після численних обстрілів енергосистеми з боку РФ.

Резерв під очікувані кредитні збитки в 2023 році збільшився порівняно з 2022 роком на 119589 тис. грн., або 39,7%.

Аналіз структури поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги наведено в табл.2.6.

Таблиця 2.6

Аналіз структури поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

Показники	Поточна дебіторська заборгованість на 31.12.2023		Поточна дебіторська заборгованість на 31.12.2022		Відхилення (+,-)
	тис. грн	%	тис. грн	%	%
1	2	3	4	5	
Поточна дебіторська заборгованість з компенсації послуг з доступності електроенергії для побутових споживачів	1994903	54,58	1668043	59,88	-5,31
Поточна дебіторська заборгованість за поставку електроенергії споживачам	1505368	41,18	912636	32,76	8,42

Продовження табл.2.6

1	2	3	4	5	6
Поточна дебіторська заборгованість за забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії	135382	3,7	134520	4,83	-1,13
Поточна дебіторська заборгованість за продаж надлишків електроенергії	19589	0,54	70275	2,52	-1,99
Інша поточна торгова дебіторська заборгованість	5	0,00	-	-	-
Всього	3655247	100	2785474	100	-

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

У схематичному вигляді структура торгової дебіторської заборгованості наведена на рис.2.4.

Рис.2.4. Аналіз структури торгової дебіторської заборгованості ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» за видами

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

Висновки: У складі торгової дебіторської заборгованості більшу частку становить поточна дебіторська заборгованість з компенсації послуг з доступності електроенергії для побутових споживачів: в 2023 році 54,58%, в 2022 році – 59,88%.

На другому місці по питомій вазі в загальному обсязі торгової дебіторської заборгованості поточна дебіторська заборгованість за поставку електроенергії споживачам, яка складала в 2023 році 41,18%, в 2022 році – 32,76%, а на третьому місці - поточна дебіторська заборгованість за

забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії – в 2023 році 3,7%, в 2022 році – 4,83%.

Висновки до розділу 2

На підставі дослідження діючої системи обліку і аналізу фінансових активів у ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» можна зробити такі основні висновки:

1. ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» входить до групи «ВС Енерджі Інтернейшнл» і здійснює торгівлю електроенергією.

Товариство відноситься до підприємств суспільного інтересу, а отже, складає фінансову звітність за Міжнародними стандартами фінансової звітності і підлягає щорічному обов'язковому аудиту.

2. До складу фінансових активів компанії відносяться: довгострокова дебіторська заборгованість; дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги; інша поточна дебіторська заборгованість; гроші та їх еквіваленти. У складі фінансових активів Товариства відсутні фінансові інвестиції.

3. Найбільш важливою складовою фінансових активів Товариства є торгова та інша поточна дебіторська заборгованість, тому особливе місце в обліковій політиці і практиці компанії займає порядок визнання і відображення зменшення корисності саме торгової та іншої дебіторської заборгованості.

4. Компанія здійснює нарахування резервів під очікувані кредитні збитки з метою покриття потенційних збитків, що виникають у разі нездатності покупця здійснити необхідні платежі. Компанія побудувала на підставі власного досвіду і активно використовує матрицю резервів для оцінки очікуваних кредитних збитків за торговельною дебіторською заборгованістю. При оцінці достатності резерву керівництво враховує поточні умови в економіці загалом, терміни виникнення дебіторської заборгованості.

РОЗДІЛ 3. АУДИТ І АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ У ТОВ «ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ЕНЕРГОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ»

3.1. Завдання і джерела аудиту фінансових активів

Фінансові активи є важливою частиною ліквідних активів Товариства, а отже, вимагають глибокої перевірки під час проведення аудиту.

Метою аудиту фінансових активів є підтвердження достовірності відображення стану і руху фінансових активів у фінансовій звітності Товариства.

Завданнями аудиту фінансових активів є ціла низка різноманітних питань, які мають бути вирішені під час проведення перевірки.

При тому слід звернути увагу, що враховуючи, що фінансові активи неоднорідні, то напрями їх перевірки дещо відрізняються з урахуванням їх специфіки, тобто залежно від класифікаційної групи, до якої вони належать.

Отже, до складу завдань аудиту фінансових активів належать такі:

- 1) підтвердити існування фінансових активів;
- 2) забезпечити перевірку готівкових коштів в касі Товариства, зокрема, в частині проведення інвентаризації, перевірки правильності відображення операцій надходження і вибуття готівки, коректності і повноти оприбуткування готівки, своєчасності здійснення операцій з готівкою, повноти і правильності розкриття інформації з готівковими коштами в Примітках до фінансової звітності;
- 3) забезпечити перевірку операцій на поточних і інших рахунках в банку, а саме: підтвердити існування безготівкових коштів шляхом надсилання зовнішніх підтверджень банківським установам, отримання і аналізу відповідей на зовнішні підтвердження, проконтролювати правильність відображення операцій надходження і вибуття коштів на поточних і інших рахунках в банку;

4) здійснити перевірку операцій з іноземною валютою, забезпечивши при тому контроль правильності перерахунку грошових коштів в іноземній валюті, а також залишків дебіторської і кредиторської заборгованості з іноземними контрагентами в іноземній валюті, підтвердити правильність застосування валютних курсів і дотримання вимог МСБО 21 при складанні фінансової звітності і Приміток до неї;

5) перевірити правильність оцінки і обліку фінансових інвестицій, як важливої частини фінансових активів, зокрема, з'ясувати, чи правильно обрано метод оцінки фінансових інвестицій з урахуванням їх специфіки і обраної бізнес-моделі володіння фінансовим активом; чи вірно класифіковано фінансові інвестиції (довгострокові і поточні, в дольові чи боргові цінні папери, з обліком за методом справедливої вартості чи амортизованої вартості, інвестиції, що враховуються за методом участі і капіталі чи інші тощо);

6) перевірити підтвердження і правильність оцінки торгової дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями і замовниками за товари, роботи і послуги, при тому забезпечити надсилання, отримання і аналіз зовнішніх підтверджень дебіторами, дослідити договори за операціями поставки товарів, робіт, послуг, перевірити санкціонування операцій відвантаження товарів, надання послуг, виконання робіт, оцінити своєчасність погашення дебіторської заборгованості, правильність створення резерву під очікувані кредитні збитки у випадку, якщо компанія застосовує Концептуальну основу МСФЗ, або резерву сумнівних боргів у випадку, якщо компанія застосовує НП(С)БО, проконтролювати матрицю дебіторської заборгованості з її аналізом за строками погашення тощо;

7) перевірити правильність визнання, оцінки і відображення в фінансовій звітності іншої дебіторської заборгованості, зокрема, за фінансовими допомогами, сумами позик, виданих співробітникам та таке інше. При тому мають бути проконтрольовані розрахунки амортизованої вартості боргових фінансових інструментів.

Перелічений склад завдань аудиту фінансових активів не є вичерпним, між тим, він окреслює основні напрями, на які має бути звернута увага при здійсненні перевірки.

Джерелами перевірки фінансових активів є:

1) Наказ про облікову політику підприємства.

За наказом про облікову політику підприємства аудитор може ознайомитися з:

- класифікацією фінансових активів підприємства;
- методами оцінки і обліку різних груп фінансових активів;
- порядком визнання доходів від фінансових активів;
- робочим планом рахунків, що використовуються для відображення цінних паперів і інших фінансових активів;
- застосовуваною формою бухгалтерського обліку та переліком облікових регістрів, які складає бухгалтерія підприємства відносно фінансових активів;
- документообігом (графіком документообігу) первинних документів, пов'язаних з обліком фінансових активів;
- переліком осіб, яким надано право підпису документів, що оформляють операції з фінансовими активами;
- формами первинних документів, розроблених і затверджених підприємством для обліку фінансових активів.

2) Первинні облікові документи з обліку фінансових активів, у тому числі:

- документи приймання-передачі вкладів до статутних капіталів інших підприємств і організацій;
- документи приймання-передачі вкладів у спільну діяльність;
- свідоцтва на суми зроблених вкладів в інші підприємства;
- документи приймання-передачі цінних паперів;
- платіжні доручення та виписки банку;
- прибуткові та видаткові касові ордери;

інші документи, якими оформлюються фінансові активи.

3) Договори, засновницькі документи, документи, що встановлюють зобов'язання сторін за правочинами, у тому числі:

- установчі документи;
- виписки з реєстру акціонерів;
- виписки з протоколів зборів акціонерів, засновників, ради директорів тощо;
- сертифікати акцій та інші цінні папери;
- договори позики;
- договори про спільну діяльність та інші.

4) Облікові реєстри, у тому числі Головна книга, журнали-ордери, відомості за рахунками бухгалтерського обліку, зокрема реєстри обліку за рахунками 30, 31, 33, 34, 35, 14, 18, 36, 37, 741, 742, 971, 972, 79 та інші.

До цієї групи можна також віднести реєстри податкового обліку з податку на прибуток.

5) Форми облікової документації з інвентаризації:

- наказ про створення комісії з інвентаризації;
- відомості результатів інвентаризації;
- інвентаризаційні описи цінних паперів, бланків суворої звітності, готівки тощо.

6) Фінансова звітність з примітками за поточний і попередній звітний період.

7) Аудиторські висновки за попередні звітні періоди, акти податкових перевірок ДПС тощо.

3.2. Методика аудиторської перевірки фінансових активів на підприємстві

Аудит фінансових активів передбачає застосування сучасних практичних методик контролю фінансових активів, що включають перевірку

справедливої вартості та оціночних значень, пов'язаних з фінансовими активами.

Так звані «оціночні значення» використовуються для розрахунку вартості фінансового активу. До подібних розрахункових, оціночних значень належать резерви під очікувані кредитні збитки за дебіторською заборгованістю, справедлива вартість фінансових активів, відшкодовувана вартість при розрахунку знецінення, пов'язана з дисконтуванням майбутніх грошових потоків.

Останнім часом тенденцією розвитку міжнародних систем бухгалтерського обліку є збільшення ролі бухгалтерського судження, у тому числі, в області оцінки об'єктів обліку.

У цих умовах підвищується роль незалежного аудитора, оскільки саме він може висловити кваліфіковану професійну думку про достовірність показників бухгалтерської звітності в тому числі стосовно фінансових активів, про коректність дій бухгалтера у випадках, коли вартісне значення об'єкта обліку не взято з первинного документа, а отримано шляхом складних розрахунків або на підставі висновку стороннього експерта.

Основною метою аудиторської перевірки фінансових активів є винесення думки, що фінансові активи не схильні до викривлень, які можуть істотно спотворити зміст інформації, що міститься у фінансовій звітності

Наявні певні особливості отримання аудиторських доказів щодо розумності визнаних або розкритих у звітності бухгалтерських оціночних значень фінансових активів, які стосуються таких аспектів:

- визначення та оцінки рівня аудиторського ризику, притаманного оціночним значенням, а також регламентують дії аудитора залежно від рівня цього ризику;
- детальної регламентації взаємовідносин аудитора з керівництвом організації, що перевіряється, з приводу оціночних значень, отримання письмових роз'яснень і трактувань методів визначення оціночних значень, прийнятих в компанії, а також відповідальності керівництва за навмисне

спотворення оціночних значень та/або ненадання всієї необхідної аудиторам інформації, що стосується цих значень;

- чіткому визначенню порядку та обсягу документування процедур, пов'язаних з аудитом оціночних значень;

- перевірці оціночних значень, не включених до фінансової звітності, на предмет обґрунтованості неврахування та можливого перегляду рішення щодо даного питання (необхідність розкриття в Примітках тощо);

- перевірці оціночних значень об'єктів обліку, що відображаються за справедливою вартістю.

Для аудиторської перевірки розрахунку справедливої вартості фінансових активів, визначеної з використанням методу дисконтування майбутніх грошових потоків, використовується низка аудиторських процедур, таких як:

- розрахунок та перевірка фінансового результату від дисконтування майбутніх грошових потоків;

- тестування правомірності включення певних грошових потоків до складу потоків, що дисконтуються;

- отримання уявлення про операції підприємства, пов'язані зі справедливою вартістю фінансових активів і з необхідністю розкриття інформації про неї в бухгалтерській звітності;

- визначення надійності системи внутрішнього контролю операцій з фінансовими активами;

- тестування отриманих значень справедливої вартості;

- оцінка вибору методу визначення справедливої вартості фінансових активів;

- визначення відповідності застосовуваних методів оцінки справедливої вартості фінансових активів і припущень, що застосовуються бізнес-моделі і плану розвитку підприємства;

- розробка моделі для підтвердження справедливої вартості фінансових активів та інші.

Існує кілька правил, які мають бути дотримані під час проведення аудиту коректного відображення фінансових активів у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності, зокрема, важливо, щоб усі заходи відповідали низці умов:

1. Фінансові активи були повністю відображені в бухгалтерському обліку. Важливо, щоб суми на рахунках 14 «Довгострокові фінансові інвестиції», 35 «Поточні фінансові інвестиції», 38 «Резерв під очікувані кредитні збитки» збігалися з показниками звітності.

2. Наявність фінансового активу підтверджується інвентаризацією та перевіркою коректності оформлення первинних документів.

3. Існує документ, що підтверджує власність на фінансовий активи.

4. Права та обов'язки власника фінансового активу дотримуються відповідно до наявних документів прав власності чи користування.

5. Усі фінансові активи належать компанії на підставі законних угод.

6. Правильна оцінка виражена в коректності віднесення фінансових активів на рахунки в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

7. Фінансові активи в іноземній валюті належним чином конвертовані в гривні за актуальним курсом.

8. Дотримується точність ведення обліку.

Це стосується відповідності сум у первинних документах, регістрах обліку та головній книзі чи інших регістрах (наприклад, автоматизованих формах карток рахунків, аналізу рахунків тощо).

9. Забезпечена коректність оцінки, що виражається у правильній класифікації та наступному розкритті точних відомостей за фінансовими активами в бухгалтерській звітності, довгострокові та короткострокові фінансові активи правильно розділені.

10. Забезпечено дотримання принципу відсікання в частині відповідності відображених операцій періоду обліку.

Порядок проведення аудиту передбачає виконання певних етапів перевірки.

Етапи аудиту можна розставити в такому порядку:

1. Перевірка первинних документів. Це стосується аналізу документів приймання-передачі вкладів до статутних (zareєстрованих) капіталів, підтвердження суми здійснених вкладів, приймання та передачі цінних паперів, платіжних доручень, виписок банку та таке інше.

2. Аудит операцій з фінансовими активами на підставі дослідження облікових реєстрів.

3. Аудит договорів, установчих документів та інших юридичних документів.

Аудиторська перевірка фінансових активів проводиться для формування думки про достовірність бухгалтерської звітності і про відповідність застосовуваної методики обліку та оподаткування за фінансовими активами чинним в Україні нормативним документам і МСФЗ/НП(С)БО.

Як і при перевірці інших активів, при аудиті фінансових активів аудитор виходить із передумов аудиту:

1) повноти - усі фінансові активи відображені в бухгалтерському обліку та бухгалтерській звітності, не існує неврахованих фінансових активів:

- у бухгалтерському обліку та звітності відображено всі наявні грошові кошти та їх еквіваленти, придбані цінні папери, видані позики, дебіторська заборгованість тощо;

- сальдо та обороти за рахунками синтетичного обліку фінансових активів співпадають із сальдо та оборотами за рахунками аналітичного обліку;

- сальдо та обороти за рахунками в повному обсязі перенесено з реєстрів бухгалтерського обліку до Головної книги та бухгалтерської звітності;

- у бухгалтерському обліку та звітності відображено всі факти надходження і списання фінансових активів;

- усі операції з руху фінансових активів своєчасно zareєстровані в бухгалтерському обліку;

2) існування - усі фінансові активи, суттєві для підприємства, існують на дату складання балансу та приносять дохід у майбутньому: наявність

фінансових активів підтверджена необхідними первинними документами та результатами проведеної в установленому порядку інвентаризації;

3) прав і зобов'язань - підприємство володіє правами на ці фінансові активи та несе відповідальність за ризики, пов'язані з цими правами;

- фінансові активи (гроші, цінні папери та позики, дебіторська заборгованість), відображені в бухгалтерській звітності, належать організації на законних підставах;

- відображені в бухгалтерському балансі фінансові активи належать підприємству на правах власності, отримані в результаті здійснення договорів, що відповідають вимогам права, і підприємство має всі необхідні свідоцтва, що підтверджують законність їх отримання;

- усі записи на рахунках бухгалтерського обліку підтверджено виправдувальними та первинними документами, оформленими відповідно до вимог чинних законодавчих і нормативних актів;

- усі операції за фінансовими активами, що впливають з умов відносин, які не суперечать чинному законодавству;

- операції з фінансовими активами санкціоновані уповноваженими особами в установленому порядку;

4) оцінки – фінансові активи оцінені в бухгалтерському обліку та звітності відповідно до вимог нормативних документів:

- залежно від способу придбання фінансових активів їх фактичну вартість сформовано згідно з вимогами нормативних документів;

- вартість фінансових активів для включення до бухгалтерської звітності розраховано правильно та відповідно до вимог нормативних актів (з урахуванням коливання справедливої (ринкової) вартості);

- виручка від продажу фінансових активів відображена в бухгалтерському обліку в оцінці, що збігається з тією, що міститься в первинних документах;

5) точності - витрати за фінансовими активами враховано відповідно до правил бухгалтерського обліку, дані бухгалтерської звітності відповідають записам у регістрах синтетичного обліку:

у первинних документах, регістрах бухгалтерського обліку, при перенесенні даних до бухгалтерської звітності дотримана арифметична точність показників;

- при визначенні вартісної оцінки фінансових активів, що виражені в іноземній валюті, використані курси іноземної валюти, що відповідають курсам НБУ на дату здійснення операцій;

- у бухгалтерській звітності відображено фінансовий результат, визначений на підставі фактичних даних;

6) відсікання (обмеження) облікового періоду - всі операції з прийняття до обліку та вибуття фінансових активів враховані у відповідному обліковому періоді;

7) подання та розкриття - усі фінансові активи правильно класифіковані та розкриті в бухгалтерській звітності:

- фінансові активи класифіковані залежно від виду та строків погашення;
- доходи та витрати, пов'язані з реалізацією та погашенням фінансових активів, правильно класифіковані у звіті про прибутки та збитки;

Наприкінці перевірки аудитор формує висновок, у якому дає свою оцінку щодо стану обліку і звітності по аналізованій ділянці.

3.3. Аналіз фінансових активів за даними фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

Враховуючи, що основним видом фінансових активів Товариства є дебіторська заборгованість, то саме ця складова активів потребує глибинного аналізу.

У свою чергу стосовно відповідної статті постає завдання проаналізувати торгову дебіторську заборгованість за розрахунками з

покупцями за поставки електроенергії за строками погашення з урахуванням термінів прострочення платежів (табл.3.1).

Таблиця 3.1

Аналіз торгової дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями за поставки електроенергії за строками непогашення

Група дебіторської заборгованості	31.12.2023		31.12.2022		Відхилення (+,-)	
	чиста вартість	резерв ОКЗ	чиста вартість	резерв ОКЗ	чиста вартість	резерв ОКЗ
1	2	3	4	5	6	7
З затримкою платежів:						
До 90 днів	1159492	(56162)	661182	(26182)	+498310	+29980
Від 90 до 180 днів	122205	(6904)	96193	(4010)	+26012	+2894
Від 180 до 365 днів	86441	(4873)	104113	(4240)	-17672	+633
Понад 1 рік	137230	(137230)	51148	(51148)	+86082	+223312
Разом	1505368	(205169)	912636	(85580)	+592732	+256819

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

В схематичному вигляді склад торгової дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями за поставки електроенергії за строками погашення наведено на рис.3.1.

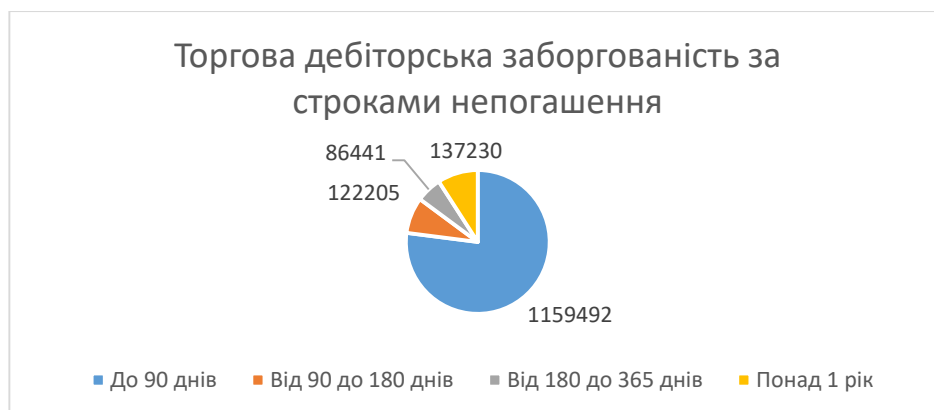

Рис.3.1. Склад торгової дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями за поставки електроенергії за строками непогашення

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

Висновки: Таким чином, торгова дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями за поставки електроенергії в 2023 році збільшилася порівняно з 2022 роком на 592732 тис. грн за чистою вартістю.

Торгова дебіторська заборгованість зі строком до 90 днів в 2023 році за чистою вартістю збільшилася порівняно з 2022 роком на 498310 тис. грн, зі строком від 90 до 180 днів – 26012 тис. грн, зі строком від 180 до 365 днів – зменшилася на 17672 тис. грн, зі строком понад 1 рік – збільшилася на 86082 тис. грн.

Сума резерву під очікувані кредитні збитки в 2023 році порівняно з 2022 роком збільшилася на 256819 тис. грн.

При тому резерв під очікувані кредитні збитки за торговою дебіторською заборгованістю зі строком до 90 днів в 2023 році порівняно з 2022 роком збільшився на 29980 тис. грн, зі строком від 90 до 180 днів – збільшився на 2894 тис. грн, зі строком від 180 до 365 днів – збільшився на 633 тис. грн., зі строком понад 1 рік – на 223312 тис. грн.

Таким чином в 2023 році відбулося суттєве збільшення суми резерву під очікувані кредитні збитки за сумами торгової дебіторської заборгованості.

Аналіз структури торгової дебіторської заборгованості за строками наведено в табл.3.2.

Таблиця 3.2

Аналіз структури торгової дебіторської заборгованості за строками

Група дебіторської заборгованості	31.12.2023		31.12.2022		Відхилення (+,-)	
	чиста вартість	%	чиста вартість	%	чиста вартість	%
1	2	3	4	5	6	7
З затримкою платежів:						
До 90 днів	1159492	77,02	661182	72,45	+498310	4,58
Від 90 до 180 днів	122205	8,12	96193	10,54	+26012	-2,42

Продовження табл.3.2

1	2	3	4	5	6	7
Від 180 до 365 днів	86441	5,74	104113	11,41	-17672	-5,67
Понад 1 рік	137230	9,12	51148	5,60	+86082	3,51
Разом	1505368	100,00	912636	100,00	+592732	0,00

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

Висновки: У складі торгової дебіторської заборгованості більшу частку складає заборгованість, що має строк до 90 днів, а саме в 2023 році – 77,02%, в 2022 році – 72,45%.

Частка торгової дебіторської заборгованості зі строком прострочки від 90 днів до 180 днів складала в 2023 році – 8,12%, в 2022 році – 10,54%.

Частка торгової дебіторської заборгованості зі строком прострочки від 180 днів до 365 днів складала в 2023 році – 5,74%, в 2022 році – 11,41%.

Частка торгової дебіторської заборгованості зі строком прострочки понад 1 рік складала в 2023 році – 9,12%, в 2022 році – 5,6%.

Позитивною тенденцією є те, що частка торгової дебіторської заборгованості з терміном до 90 днів в 2023 році порівняно з попереднім роком збільшилася на 4,58%.

Тоді як частки торгової дебіторської заборгованості з більшими строками прострочення зменшилися.

Далі проведемо аналіз торгової дебіторської заборгованості в розрізі контрагентів, а саме за видами споживачів електроенергії (табл.3.3), які представлені фізичними особами, комунальними підприємствами тощо.

Таблиця 3.3

Аналіз структури торгової дебіторської заборгованості за видами
споживачів

Група дебіторської заборгованості за видами споживачів	31.12.2023		31.12.2022		Відхилення (+,-) %	
	чиста вартість	%	чиста вартість	%	чиста вартість	%
1	2	3	4	5	6	7
Фізичні особи	1142018	75,86	661900	72,53	480118	3,34
Комунальні підприємства	93342	6,20	77645	8,51	15697	-2,31
Промисловість	70462	4,68	62069	6,80	8393	-2,12
Бюджетні та муніципальні організації	15827	1,05	6768	0,74	9059	0,31
Сільське господарство	11478	0,76	5477	0,60	6001	0,16
Інші	172241	11,44	98777	10,82	73464	0,62
Разом	1505368	100,00	912636	100,00	592732	0,00

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

У схематичному вигляді склад торгової дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями за поставки електроенергії за видами споживачів наведено на рис.3.2.

Висновки: У структурі торгової дебіторської заборгованості за видами споживачів найбільшу питому вагу має торгова дебіторська заборгованість фізичних осіб – в 2023 році 75,86%, в 2022 році – 72,53%.

На другому місці за часткою знаходиться торгова дебіторська заборгованість інших споживачів – в 2023 році – 11,44%, в 2022 році – 10,82%.

Торгова дебіторська заборгованість комунальних підприємств в 2023 році склала 6,2%, в 2022 році – 8,51% від загальної суми торгової дебіторської заборгованості.

Рис.3.2. Склад торгової дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями за поставки електроенергії за видами споживачів

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

Важливою частиною фінансових активів Товариства є грошові кошти.

При тому слід мати на увазі, що грошові кошти представлені коштами, що зберігаються на поточних рахунках в банках.

Аналіз динаміки грошових коштів представлено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Аналіз динаміки грошових коштів

Грошові кошти	31.12.2023		31.12.2022		Відхилення (+,-) %	
	вартість	%	вартість	%	вартість	%
1	2	3	4	5	6	7
Поточні рахунки в банках в національній валюті	24731	100	13853	100	10878	-
Разом	24731	100	13853	100	10878	-

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

Висновки: У структурі грошових коштів 100% складають кошти на поточному рахунку в банках в національній валюті. Грошові кошти в 2023 році склали 24731 тис. грн, в 2022 році – 13853 тис. грн., таким чином збільшення грошових коштів в 2023 році порівняно з попереднім склало 10878 тис. грн.

Далі проаналізуємо динаміку грошових коштів за видами діяльності, напрямками надходження і витрачання на підставі даних Звіту про рух грошових коштів за 2023 рік (табл.3.5).

Таблиця 3.5

Аналіз динаміки грошових потоків Товариства за видами діяльності, напрямками надходження і використання грошових коштів

Стаття Звіту про рух грошових коштів	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	Відхилення, тис. грн
1	2	3	4	5
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності				
Надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	19731919	14484708	5247211
Повернення податків і зборів (ПДВ)	3005	-	59	-59
Надходження авансів від покупців	3015	274745	371365	-96620
Надходження від повернення авансів	3020	106	615	-509
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунків	3025	13825	21094	-7269
Надходження від боржників неустойки	3035	1080	1976	-896
Надходження від операційної оренди	3040	505	210	295
Інші надходження	3095	86659	15814	70845
Витрачання на оплату:				
Товарів (робіт, послуг)	3100	-19508653	-14217889	5290764

Продовження табл.3.5

1	2	3	4	5
Праці	3105	-87609	-79822	7787
Відрахувань на соціальні заходи	3110	-22118	-20745	1373
Зобов'язань з податків і зборів	3115	-333054	-229844	-103210
Витрачання на оплату авансів	3135	-182409	-288946	-106537
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	-9151	-8204	947
Інші витрачання	3190	-50440	-62006	-11566
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-85168	-11615	-73553
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності				
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-	-	-
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності				
Отримання позик	3305	1385013	187545	1197468
Погашення позик	3350	-1285013	-235302	-1049711
Витрачання на сплату відсотків	3360	-3954	-412	3542
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	94046	-48169	45877
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	10878	-59784	70662
Залишок коштів на початок року	3405	13853	73637	-59784
Залишок коштів на кінець року	3415	24731	13853	10878

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

Висновки: На підставі проведеного дослідження можна зробити висновки, що в 2023 році відбулося суттєве зменшення чистого грошового потоку від операційної діяльності порівняно з 2022 роком, яке склало 73553 тис. грн.

Руху грошових коштів від інвестиційної діяльності у Товариства в 2023 і 2022 роках не було, що зрозуміло внаслідок впливу воєнного стану в країні.

Чистий рух грошових коштів від фінансової діяльності Товариства в 2023 році порівняно з 2022 роком збільшився на 45877 тис. грн, тобто відбулося суттєве залучення позикових коштів (кредитів банку), необхідних для поповнення оборотних коштів компанії.

Фактично, Товариство змогло забезпечити себе грошовими коштами саме за рахунок залучення позикового капіталу.

У свою чергу суттєве зменшення надходжень від власної операційної діяльності відбулося через причину неплатежів з боку споживачів, головним чином фізичних осіб.

Відповідно, Товариству для забезпечення нормальної роботи в подальшому необхідно рекомендувати підсилити ефективність діяльності щодо відшкодування дебіторської заборгованості за спожиту електроенергію фізичними особами.

У даному випадку доцільно запропонувати клієнтам вигідні для обох сторін умови розтермінування боргу, але з обов'язковим погашенням протягом встановленого за домовленістю періоду.

Аналіз структури грошових надходжень за операційною діяльністю в 2023 році наведено на рис.3.3.

Висновки: У складі надходжень від операційної діяльності Товариства найбільшу питому вагу займають грошові надходження виручки від реалізації товарів, робіт, послуг 98,1% в 2023 році, 97,2% в 2022 році, отже, збільшення склало 0,9.

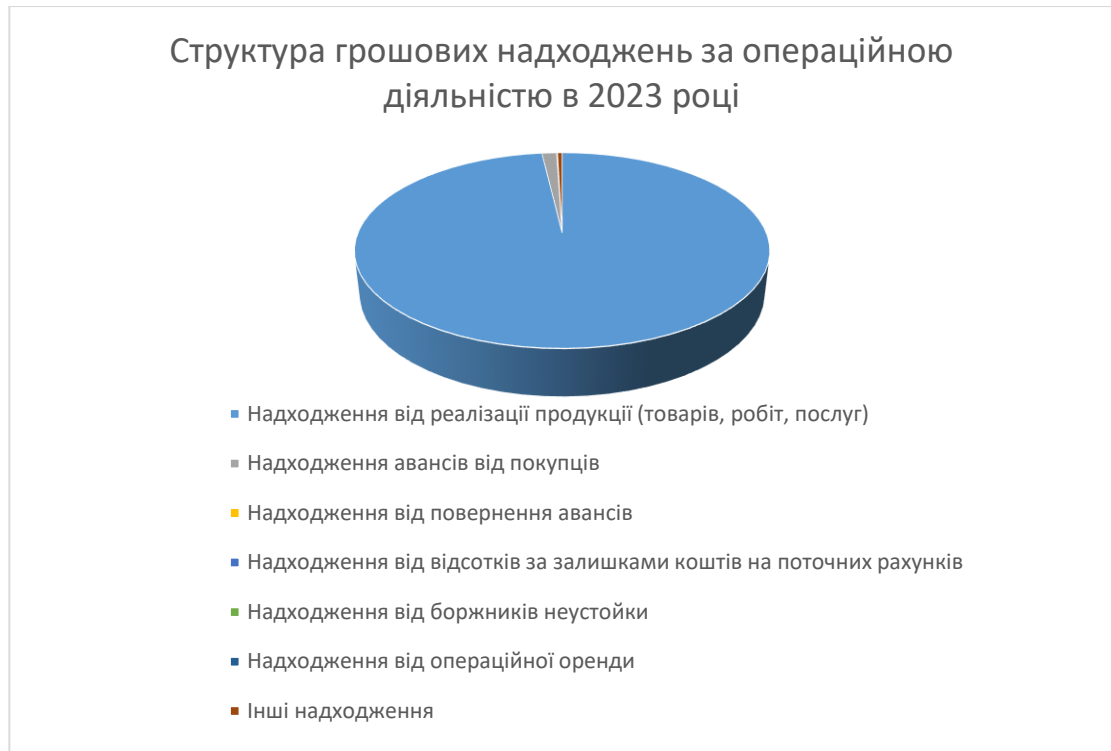

Рис.3.3. Аналіз структури грошових надходжень за операційною діяльністю в 2023 році

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

Аналіз структури витрачання коштів за операційною діяльністю в 2023 році наведено на рис.3.4.

Висновки: У структурі витрачання грошових коштів від операційної діяльності основну частку займають витрати на придбання товарів, робіт, послуг, які в 2023 році склали 96,6%, в 2022 році – 95,4%, отже, відповідна частка зросла на 1,2%.

Всі решта статей становлять несуттєві величини.

Рис.3.4. Аналіз структури витрачання грошових коштів за операційною діяльністю в 2023 році

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія»

Висновки до розділу 3

На підставі проведеного огляду питань аудиту фінансових активів можна зробити такі основні висновки:

1. Метою аудиту фінансових активів є підтвердження достовірності відображення стану і руху фінансових активів у фінансовій звітності Товариства.

2. Завданнями аудиту фінансових активів є ціла низка різноманітних питань, які мають бути вирішені під час проведення перевірки.

Оскільки фінансові активи неоднорідні, то напрями їх перевірки дещо відрізняються з урахуванням їх специфіки, тобто залежно від класифікаційної групи, до якої вони належать.

3. Джерелами перевірки фінансових активів є: Наказ про облікову політику підприємства, первинні облікові документи з обліку фінансових активів, договори, засновницькі документи, документи, що встановлюють зобов'язання сторін за правочинами за фінансовими активами, облікові реєстри, у тому числі Головна книга, журнали, відомості, картки за рахунками бухгалтерського обліку, зокрема реєстри обліку за рахунками 30, 31, 33, 34, 35, 14, 18, 36, 37, 741, 742, 971, 972, 79 та інші, форми облікової документації з інвентаризації фінансових активів, фінансова звітність та інше.

4. На підставі проведених аналітичних розрахунків встановлено, що торгова дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями за поставки електроенергії в 2023 році збільшилась порівняно з 2022 роком на 592732 тис. грн за чистою вартістю.

Сума резерву під очікувані кредитні збитки в 2023 році порівняно з 2022 роком збільшилася на 256819 тис. грн.

У складі торгової дебіторської заборгованості більшу частку складає заборгованість, що має строк до 90 днів, а саме в 2023 році – 77,02%, в 2022 році – 72,45%.

5. Проведений аналіз показав, що у структурі торгової дебіторської заборгованості за видами споживачів найбільшу питому вагу має торгова дебіторська заборгованість фізичних осіб – в 2023 році 75,86%, в 2022 році – 72,53%.

На другому місці за часткою знаходиться торгова дебіторська заборгованість інших споживачів – в 2023 році – 11,44%, в 2022 році – 10,82%.

6. Стосовно важливої частини фінансових активів, якими є грошові кошти, то за результатами дослідження встановлено, що в 2023 році відбулося суттєве зменшення чистого грошового потоку від операційної діяльності порівняно з 2022 роком, яке склало 73553 тис. грн.

Руху грошових коштів від інвестиційної діяльності у Товариства в 2023 і 2022 роках не було, що зрозуміло внаслідок впливу воєнного стану в країні.

Чистий рух грошових коштів від фінансової діяльності Товариства в 2023 році порівняно з 2022 роком збільшився на 45877 тис. грн, тобто відбулося суттєве залучення позикових коштів (кредитів банку), необхідних для поповнення оборотних коштів компанії.

ВИСНОВКИ

На підставі ознайомлення з порядком ведення обліку, аналізу і аудиту фінансових активів на прикладі ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» можна зробити такі основні висновки:

1. Товариство має відношення до групи «ВС Енерджі Інтернейшнл».

Основним видом діяльності є КВЕД 35.14 Торгівля електроенергією.

На дату первісного визнання фінансових інструментів Компанія проводить їх класифікацію і встановлює модель обліку і подальшої оцінки.

До складу фінансових активів компанії відносяться:

- довгострокова дебіторська заборгованість;
- дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги;
- інша поточна дебіторська заборгованість;
- гроші та їх еквіваленти.

У складі фінансових активів Товариства відсутні фінансові інвестиції.

Оскільки в складі фінансових активів переважають боргові фінансові активи, то для їх класифікації Товариство виходить з бізнес-моделі, яка використовується для управління такими фінансовими активами, та характеристик грошових потоків, що передбачені договором, який ініціює фінансовий інструмент.

Класифікація фінансових активів Товариством здійснюється відповідно до вимог МСФЗ 9 за такими основними категоріями:

- фінансові активи, що оцінюються за методом амортизованої вартості;
- фінансові активи, що оцінюються за справедливою вартістю, з відображенням результату переоцінки в іншому сукупному доході;
- фінансові активи, що оцінюються за справедливою вартістю, з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку.

2. Довгострокова дебіторська заборгованість Товариства складається з заборгованості, яка виникла в результаті укладання Угод про порядок

погашення заборгованості за поставлену електроенергію з споживачами терміном більше року, яка відображається в балансі за теперішньою вартістю.

Компанія застосовує діючу ставку рефінансування НБУ на момент укладення відповідних договорів. Станом на 31 грудня 2023 р., договори реструктуризації діють до 2025 та 2029 років.

3. Найбільш важливою складовою фінансових активів Товариства є торгова та інша поточна дебіторська заборгованість, тому особливе місце в обліковій політиці і практиці компанії займає порядок визнання і відображення зменшення корисності саме торгової та іншої дебіторської заборгованості.

Компанія здійснює нарахування резервів під очікувані кредитні збитки з метою покриття потенційних збитків, що виникають у разі нездатності покупця здійснити необхідні платежі. Компанія побудувала на підставі власного досвіду і активно використовує матрицю резервів для оцінки очікуваних кредитних збитків за торговельною дебіторською заборгованістю. При оцінці достатності резерву керівництво враховує поточні умови в економіці загалом, терміни виникнення дебіторської заборгованості.

4. За результатами проведеного аналізу встановлено, що торгова дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями за поставки електроенергії в 2023 році збільшилась порівняно з 2022 роком на 592732 тис. грн за чистою вартістю.

Торгова дебіторська заборгованість зі строком до 90 днів в 2023 році за чистою вартістю збільшилася порівняно з 2022 роком на 498310 тис. грн, зі строком від 90 до 180 днів – 26012 тис. грн, зі строком від 180 до 365 днів – зменшилася на 17672 тис. грн, зі строком понад 1 рік – збільшилася на 86082 тис. грн.

Сума резерву під очікувані кредитні збитки в 2023 році порівняно з 2022 роком збільшилася на 256819 тис. грн.

При тому резерв під очікувані кредитні збитки за торговою дебіторською заборгованістю зі строком до 90 днів в 2023 році порівняно з

2022 роком збільшився на 29980 тис. грн, зі строком від 90 до 180 днів – збільшився на 2894 тис. грн, зі строком від 180 до 365 днів – збільшився на 633 тис. грн., зі строком понад 1 рік – на 223312 тис. грн.

Таким чином в 2023 році відбулося суттєве збільшення суми резерву під очікувані кредитні збитки за сумами торгової дебіторської заборгованості.

5. У складі торгової дебіторської заборгованості більшу частку складає заборгованість, що має строк до 90 днів, а саме в 2023 році – 77,02%, в 2022 році – 72,45%.

Частка торгової дебіторської заборгованості зі строком прострочки від 90 днів до 180 днів складала в 2023 році – 8,12%, в 2022 році – 10,54%.

Частка торгової дебіторської заборгованості зі строком прострочки від 180 днів до 365 днів складала в 2023 році – 5,74%, в 2022 році – 11,41%.

Частка торгової дебіторської заборгованості зі строком прострочки понад 1 рік складала в 2023 році – 9,12%, в 2022 році – 5,6%.

Позитивною тенденцією є те, що частка торгової дебіторської заборгованості з терміном до 90 днів в 2023 році порівняно з попереднім роком збільшилася на 4,58%. Тоді як частки торгової дебіторської заборгованості з більшими строками прострочення зменшилися.

6. У складі торгової дебіторської заборгованості більшу частку становить поточна дебіторська заборгованість з компенсації послуг з доступності електроенергії для побутових споживачів: в 2023 році 54,58%, в 2022 році – 59,88%.

На другому місці по питомій вазі в загальному обсязі торгової дебіторської заборгованості поточна дебіторська заборгованість за поставку електроенергії споживачам, яка складала в 2023 році 41,18%, в 2022 році – 32,76%, а на третьому місці - поточна дебіторська заборгованість за забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії – в 2023 році 3,7%, в 2022 році – 4,83%.

7. У структурі торгової дебіторської заборгованості за видами споживачів найбільшу питому вагу має торгова дебіторська заборгованість фізичних осіб – в 2023 році 75,86%, в 2022 році – 72,53%.

На другому місці за часткою знаходиться торгова дебіторська заборгованість інших споживачів – в 2023 році – 11,44%, в 2022 році – 10,82%.

Торгова дебіторська заборгованість комунальних підприємств в 2023 році склала 6,2%, в 2022 році – 8,51% від загальної суми торгової дебіторської заборгованості.

8. У структурі грошових коштів 100% складають кошти на поточному рахунку в банках в національній валюті. Грошові кошти в 2023 році склали 24731 тис. грн, в 2022 році – 13853 тис. грн., таким чином збільшення грошових коштів в 2023 році порівняно з попереднім склало 10878 тис. грн.

В 2023 році відбулося суттєве зменшення чистого грошового потоку від операційної діяльності порівняно з 2022 роком, яке склало 73553 тис. грн.

Руху грошових коштів від інвестиційної діяльності у Товариства в 2023 і 2022 роках не було, що зрозуміло внаслідок впливу воєнного стану в країні.

Чистий рух грошових коштів від фінансової діяльності Товариства в 2023 році порівняно з 2022 роком збільшився на 45877 тис. грн, тобто відбулося суттєве залучення позикових коштів (кредитів банку), необхідних для поповнення оборотних коштів компанії.

Фактично, Товариство змогло забезпечити себе грошовими коштами саме за рахунок залучення позикового капіталу.

У свою чергу суттєве зменшення надходжень від власної операційної діяльності відбулося через причину неплатежів з боку споживачів, головним чином фізичних осіб.

Отже, Товариству для забезпечення нормальної роботи в подальшому необхідно рекомендувати підсилити ефективність діяльності щодо відшкодування дебіторської заборгованості за спожиту електроенергію фізичними особами.

У даному випадку доцільно запропонувати клієнтам вигідні для обох сторін умови розтермінування боргу, але з обов'язковим погашенням протягом встановленого за домовленістю періоду.

9. Крім питань обліку і аналізу, в роботі були надані пропозиції щодо аудиту фінансових активів, зокрема, було запропоновано поліпшити порядок аудиторської перевірки справедливої вартості фінансових активів.

Для аудиторської перевірки розрахунку справедливої вартості фінансових активів, визначеної з використанням методу дисконтування майбутніх грошових потоків, на нашу думку, доцільно використовувати низку аудиторських процедур, таких як:

- розрахунок та перевірка фінансового результату від дисконтування майбутніх грошових потоків;
- тестування правомірності включення певних грошових потоків до складу потоків, що дисконтуються;
- отримання уявлення про операції підприємства, пов'язані зі справедливою вартістю фінансових активів і з необхідністю розкриття інформації про неї в бухгалтерській звітності;
- визначення надійності системи внутрішнього контролю операцій з фінансовими активами;
- тестування отриманих значень справедливої вартості;
- оцінка вибору методу визначення справедливої вартості фінансових активів;
- визначення відповідності застосовуваних методів оцінки справедливої вартості фінансових активів і припущень, що застосовуються бізнес-моделі і плану розвитку підприємства;
- розробка моделі для підтвердження справедливої вартості фінансових активів та інші.

Впровадження відповідних рекомендацій дозволить поліпшити облік, аудит і в цілому управління фінансовими активами у ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белей С. І., Бладзевич С. С. Дебіторська та кредиторська заборгованості в контексті забезпечення ділової комунікації підприємства. Молодий вчений. 2018 №. 10 (62). С. 712-716.
2. Єсімов С.С. Фінансові активи у системі фінансових правовідносин. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 2. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.75> (дата звернення 01.11.2024).
3. Єремян О., Єрмоленко Т. Фінансові активи підприємства як об'єкт бухгалтерського обліку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. №1 (314). С. 126-132. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-314-1-18> (дата звернення 01.11.2024).
4. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний аналіз фінансів. *Облік і фінанси*. 2007. № 6. С. 1072.
5. Cochrane J. Asset pricing. Chicago, 2000. 462 p.
6. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV. Дата оновлення: 10.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 01.11.2024).
7. Заремба Є. М. Грошові потоки підприємства: сутність і класифікація URL : <http://eztuir.ztu.edu.ua/4048/1/87.pdf> (дата звернення: 01.11.2024).
8. Івченко Л.В. Сутність грошових коштів: підходи до визначення. URL : global-national.in.ua/archive/10-2016/167.pdf (дата звернення: 01.11.2024).
9. Інформаційно-аналітична платформа YouControl. 2024. URL : <https://youcontrol.com.ua/contractor/?id=27428547#express-universal-file> (дата звернення 01.11.2024).
10. Кащенко О. Облік та контроль дебіторської заборгованості як складової системи грошових розрахунків підприємства. *Економіка України*. 2017. № 130. С. 54-58.

11. Каховська О. В., Спірідонова К. О., Кірнос О. В. Особливості управління дебіторською заборгованістю в умовах кризи неплатежів. Економічний простір. 2023. № 185. С. 54-58.
12. Корягін М.В. Звіт про рух грошових коштів: вітчизняний та міжнародний підходи / Корягін М.В., Височан О.С. Проблеми економіки та управління. 2013. № 484. С.104-109.
13. Костюнік О. В., Недашковська Д. М. Деякі питання регулювання дебіторської та кредиторської заборгованостей українських підприємств. Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 19. С. 45-50.
14. Кюрджиєв А. С., Іонін Є. Є. Дебіторська заборгованість підприємства. Вісник МГУ. Том 1. 2018. С. 164-169.
15. Крупка Я. Д., Задорожний, Н. В. Гудзь. Бухгалтерський облік : підруч. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 460 с.
16. Лубенченко О. Е. Особливості аудиторської перевірки дебіторської і кредиторської заборгованості, яка обліковується за міжнародними стандартами. Науковий вісник Ужгородського університету. 2016. № 1(47). С. 464-468.
17. Майборода О.Є., Косарева І.П., Корабейникова І.О. Характеристика сутності та поняття дебіторської і кредиторської заборгованості. Економіка і суспільство. 2018. № 15. С. 396-401.
18. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності. [Чинний від 01.01.2023]. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%201_ukr_2023.pdf (дата звернення: 01.11.2024).
19. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів». [Чинний від 01.01.2023]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019#Text. (дата звернення: 01.11.2024).
20. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 «Фінансові інструменти» / Міністерство фінансів України. URL:

https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS_9_Ukrainian-compressed.pdf. (дата звернення: 01.11.2024).

21. Міжнародний стандарт фінансової звітності 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» / Міністерство фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS%2007_ukr.pdf. (дата звернення: 01.11.2024).

22. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2020). Офіційний сайт Аудиторської палати України. URL: apu.com.ua/msa (дата звернення: 01.11.2024).

23. Міжнародні стандарти фінансової звітності – теоретичні засади та практика впровадження в Україні : Монографія / За ред. Н.О. Лоханової. Харків: «Діса плюс», 2019. 234 с.

24. Міщук Є. В., Сідорова І. І. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості: проблемні аспекти. Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 2. С. 54-57.

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 13 «Фінансові інструменти» затверджено наказом Міністерства фінансів України 27 червня 2013 р. № 627, (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>. (дата звернення: 01.11.2024).

26. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page3> (дата звернення: 01.11.2024)

27. Синькевич Н. Актуальність та проблеми дебіторської заборгованості: історичні аспекти, економічний зміст та етапи розвитку. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2017. № 3. С. 119-129.

28. Степаненко О. І., Дубовик М. Ф. Аналіз дебіторської заборгованості, її вплив на фінансовий стан та ділову активність підприємства. Проблеми системного підходу в економіці. 2022. Випуск 2 (88). С. 116-126.

29. Тучак О. Управління дебіторською заборгованістю. Баланс. 2020. № 4. С. 19-24.

30. Хохлов М. П., Корнієнко О. С. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства. Економіка і суспільство. 2017. Випуск 10. С. 402-407.

31. Шендригоренко М. Т., Шевченко Л. Я., Янковський В. А. Внутрішній господарський контроль [Текст]: навч. посібник. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 108 с.

32. Яцух О.О, Захарова Н. Ю., Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. Економіка і управління. Том 29(68). 2018. С. 173-180.

ДОДАТКИ